

— KNIHOVNA POHÁDEK. —

© ČÍSLO 3. ©

O slunečnickovi, měsíčníkovi a větrníkovi.

Jak se učil Konzík latinsky.

Napsala

Božena Němcová.

Se 4 obrázky.

V PRAZE.

Nakladatel

I. L. KOBER

knihkupectví.

O slunečníkovi, měsíčníkovi a větrníkovi.

Byl jednou jeden král, měl syna a tři dcery. Jednou stalo se, že jel s královnou na tři dni ze zámku; odevzdal tedy zámek a dcery synovi a přikázal přísně, aby žádných mrzutostí netropil, neboť věděl, že se rád se sestrami škádlí.

Sotva však král ze zámku paty vytáhl, zavyskl si princ Silomil a pospíchal k sestrám. Našel je v zahradě. »Milé holky!« křičel na ně již z daleka, »teď můžeme po tři dni hrát, jak dlouho budeme jen chtít. Jsem králem a vy mne musíte poslouchat.«

»I kdo by s tebou hrál,« ozvaly se na to jeho sestry, sličné dívky jako růžová poupátka. Ublížuješ nám a zlobíš nás, nech nás raději samotny; my tě poslouchat nebudem.«

»Když mne nebudete poslouchat, nedostanete ani jíst ani pít, a dám vás zavřít do vašich pokojů, kde musíte zůstat, až se rodiče vrátí.«

»I počkej, ukrutníku!« vzkřikla děvčata, »však tě potrestáme.«

Nalámaly větvi, natrhaly květin a na bratra je házely: bratr utíkal a opět je honil, a tak se škádlili, některou chvíli i opravdu hněvali až do večera.

»Co se člověk s těmi děvčaty nazlobí!« řekl mladý místokrál, když si na lože lehal. Tu se otevře tíše okénko, a kdosi zašeptá: »Abys se nemusel zítra s třemi zlobit, dej jednu mně!«

»I to se může snadno stát; kdož pak jsi?« ptá se princ, který myslel, že s ním někdo žerty provádí.

»Jsem král slunce a chci si tvou sestru za královnu vzít.«

»Tedy počkej chvílku, přinesu ti ji. Bude to pro ni velká čest, když se tak mocnou královnou stane.« I běžel do ložnice, kde nejstarší princezna spala, vzal ji do náručí odnesl do svého pokoje a oknem ven ji položil. Ale princezna nepadla na zem. Slunečník, její ženich, vzal ji na svá planoucí ramena a po zlatém mostě ji do slunečního paláce odnesl.

Ráno, když sestry vstaly, vypravoval jim Silomil, co se s jejich sestrou událo. Tu nastalo křiku a vyhrůžek, že princovi při tom bylo až úzko; celý den s ním ani nepromluvily, jen když pod večer do svých pokojů odcházely, přitočila se starší sestra k bratrovi a šeptala mu: »Jestliže přijde k tobě v noci zase ženich, neodbuď ho s prázdnou!«

»Hleďme!« pomyslíl Silomil, »ani bych nebyl řekl, že budou sestrám ženichové tak po chuti; ráno dělaly, jako by na mne do smrti promluvit nechtěly, a teď ještě samy prosí.«

Vešed do svého pokoje, lehl sice, ale usnout nemohl, neboť očekával nového ženicha. K půlnoci zaklepal zase někdo na okno, a Silomil se hned ozval: »Kdo je?«

»Jsem král měsíce a žádám tvou sestru za manželku.«

»Počkej, počkej, hned pro ni dojdou.« A odběhnuv pro sestru, snesl ji dolů a položil za okno. Měsíčník ji vzal do náručí a po stříbrných oblacích do svého měsíčního paláce ji donesl.

Ráno, když Silomil vstal, vypravoval to opuštěné sestře; dívka plakala a hrozila mu hněvem otcovým. Ale když přišel večer, prosila také, aby jí ženicha zaopatřil. Když tedy princ opět ulehl, zaklepal zase někdo silně na okno. »Jdete také pro jednu sestru?« ptal se hned princ.

»Jdu, jestliže mně ji dáš.«

»A kdo jsi?«

»Já jsem král větrů.«

»Nu toť budu mít pořádné švagry,« pomyslíl u sebe Silomil a běžel pro nejmladší sestru. Když ji za okno položil, vzal ji větrník do náručí a sedl s ní do modrooblačkového vozu, při němžto čtyři bujni koně byli zapřaženi. Jakmile král s nevěstou do něho sedl, vznesli se s nimi do povětří.

Druhý den, když se král s královnou s cesty vrátil, běžel mu princ naproti; i divil se král, proč nejdou s ním princezny, a ptal se Silomila, kde jsou.

»Milý otče,« odpověděl ten, »já jsem je všechny tři provdal.«

Co povídáš!« vykřikli rodiče.

»Pravdu; jedna je nyní královnou slunce, druhá královnou měsíce a třetí královnou větrů.« Tu princ začal povídat, jak se vše událo.

Když uslyšeli rodiče o velkém štěstí svých dcer, zmírnili hněv na syna a jedině to mu předstírali, že nečekal, až přijdou. Ale princovi se brzo po sestrách zastesklo; umínil si, že půjde do světa a že si také ženu vyhledá. Dlouho mu otec nechtěl dovolit; ale když se také královna za něho přimlouvala, nechal ho jít. Silomil si nabral peněz, sedl na koně a pustil se do světa.

Jednou, když kolik dní už jezdil, přijel na zelenou louku, kde leželo množství mrtvých těl. I myslil si, co se tam asi stalo: zdali tam jaká bitva byla, či co jiného? Jel dále, a tu spatřil za malou horou nádherný zámek. To mu byla vítaná věc. S chutí tedy k němu hned zamířil. U otevřených vrat seděl stařeček, který, když Silomil k němu přijel, takto pravil: »Panáčku, vy jdete tak s chutí do toho zámku: což nevíte, že tam na vás čeká smrt?«

»Proč? kdo bydlí v tom zámku?«

»Bydlí tam krásná princezna, která je tak silná, že přemůže celé vojsko, teprv ty dni se potýkala s jedním přemocným králem, který si ji buď po dobrém aneb po zlém za manželku chtěl vzíti; ale ona ho jen pod tou výminkou za manžela přijmouti svolila, jestliže ji přemůže. Což bylo všechno platno, že se král i s celým vojskem proti ní postavil; přece je všechny přemohla. Jak byste tedy vy se jí ubránil?«

»Nu ať je jakkoliv, zkusím to,« odpověděl Silomil a pustil se do hradu. Ve dvoře slezl s koně a bez překážky vešel do zámku. V jednom pokoji, který byl nad míru stkvostný, viděl na stěně meč, jenž sám z pošvy vyskakoval. »Tyť asi hrozně rád sekáš,« řekl Silomil, a to se k sobě hodíme. Pojď jen ke mně!« To dořekl, vytáhl nepokojný meč z pošvy a strčil svůj na jeho místo.

Sotva to udělal, vyšla z vedlejšího pokoje překrásná panna a vidouc tam neznámého jinocha, pravila hrdě k němu: »Jak se můžeš opovážít do mého zámku vkročit? víš, že ti hrozí smrt?«

Silomil zarazil se nad krásou její, aniž věděl, co mu byla řekla: teprv když slova svá opakovala, odpověděl jí: »A proč by mně hrozila smrt? Což bys ty, krásná panno, mohla tak ukrutná býti, že bys mě chtěla zabit?«

»Zabit tě nechci, ale musíš se se mnou potýkat; vyhraješ-li, jsem já tvým vězněm, a tvé bude vše, co zde vidíš; pakli ne, musíš umřít.«

»Jsem spokojen,« odpověděl princ, »vezmi tedy meč!«

Princezna přiskočila ke zdi a tasíc meč z pošvy, v horlivosti si ani nepovšimla, že to není její vlastní. Ale sotva se dotkla meče princova, byl její ve dví a z ruky jí vypadl.

»Ó běda!« vzkřikla princezna, »nyní jsem tvým vězněm!«

»Nikoli,« řekl Silomil, »ty jsi vítězkou a já tvým otrokem; čiň se mou, jak chceš, jen mne odtud nevyháněj!«

»Toho neudělám; tys tu nyní pánem, a já tě budu poslouchat.«

»Kdybys ti mohl poroučet, věděl bych, jaké rozkazy tobě dáti.«

»A jaké?« ptala se princezna, ač dobře věděla, jakou dostane odpověď.

»Abys mě milovala a za chotě pojala.«

Ráda tvé poručení vyplním,« řekla princezna a ruku mu podala, »neboť se mi líbíš; silného a udatného muže jsem si vždy přála, a tys mi dal důkaz udatenství.«

Pln radosti vyskočil Silomil a líbal princezně ruce; ta však pravila: »Dříve než bude svatba, musíš dovolit, abych na sedm dní ze zámku odjela.«

»A kam půjdeš?«

»To nesmím žádnému vyjevit. Zde máš klíče ode všech pokojů a skladů, kolik jich je v zámku; jen jedinou komoru, ku které patří tento zlatý klíček, nesmíš otevřít, chceš-li mě za ženu mít.«

Silomil vzal klíče a slíbil, že se do komory nepo-

dívá; po tom se s princeznou rozloučil, a kněžna odešla. První den princ chodil po zámku, prohlížel zahrady, rozmlouval se sluhy a bavil se, až mu první den ušel. Druhý den se mu již více stýskalo, a z dlouhé chvíle nemyslí na nic jiného, než na milenčin zákaz. »Snad mě chtěla jen zkoušet,« mluvil sám k sobě a zlatý klíček pořád v ruce otáčel. »Co by tam také mohlo být, abych to jakožto nastávající choť viděti nesměl? A vždyť to ani nepozná, třeba se tam podíval!« Tak si to všetečný Silomil vymlouval, až konečně klíček odvázal a do komory šel. Když otevřel, spatřil tu rozpáleným řetězem ke zdi přikovaného člověka.

»Kdo jsi a co zde děláš?« ptal se princ.

Ach prosím tě, pomoz mi odtud! Jsem král ohně; přemožen jsa v bitvě s mocnou princeznou, jižto jsem si zamiloval, musel jsem se dát na útěk, když všickni lidé moji byli pobiti; princezna však mě dohonila a zajatého tu přikovala.«

Silomilovi nezdálo se býti radno ukovaného krále odvázat, ale že tak snažně prosil, aby mu jen na chvílku

ulehčil, smíloval se nad ním a řetěz mečem přetal. Král jsa na svobodě, ihned z pokoje zmizel. Tu se teprv Silomil ulekl; běžel honem do dvora a díval se, jestli by ho někde nespatrił, ale na darmo. — S velikým strachem očekával nevěstu, ala panna nepřicházela. Již minulo dvakrát sedm dní, a jí tu ještě nebylo! Tu viděl arci, že je zle a že se slova milenčina vyplní; nařikal a bědoval bez přestání, ale nebylo nic platno. I vzpomněl si na své švagry, že snad budou vědět, kde se ocitla, a že mu k ní pomohou. Hned tedy rozkázal, aby mu nejrychlejšího koně osedlali, a vyšvihnuv se na něj uháněl ze zámku. Nejdříve přišel ke slunečníkovi, a byv s radostí od sestry a od švagra uvítán, ptal se především, zdali ví o silné princezně.

»Milý brachu, to nevím. Možná však, že ví o ní druhý tvůj švagr, měsíčník; chceš-li, doprovodím tě k němu.« Ochotně přijal Silomil ten návrh a slunečník ho na zlatých perutech donesl ke švagru měsíčníkovi.

»I vítáme tě, švagříčku: jak pak jsi sem zabloudil?«

»Ach, milý švagře, ztratila se mi nevěsta, a nevím, kde ji hledat. Přicházím tedy k tobě na poradu. Slunečník mi nemohl dát zprávy, i myslím tedy, že snad ty o ní víš.«

»Milý hochu,« odpověděl švagr po krátkém rozmyšlení: »já o ní také nevím, ale švagr větrník zná zajisté její stopu; neboť zafoukne do každého kouta. Chceš-li, donesu tě k němu.«

»Chceš-li být tak laskav, budu tomu rád.«

Zastavili se také u sestry, která Silomila s radostí objímala a na tisícere věci se ho vyptávati počala. Ale bratr pospíchal, nemaje stání, a švagra k odchodu pobízel. Zatím se slunečník zase domů vrátil, a měsíčník donesl Silomila na stříbrných oblacích k větrníkovi. Právě stálo čtvero bujných koní u modrooblovového vozu zapřaženo, čekajíc na svého pána, když se Silomil k větrníkovi přiblížil.

»I hle, hle! toť je švagr; co pak tebe k nám vede?« Tak se s podivením tázal větrník a zavolal na ženu, která bratra s velikou radostí přivítala.

»Milý švagře, prosil bych tě, kdybys mi pověděl o mé nevěstě, silné princezně, ztratila se mi, a ty prý jistě budeš vědět, kde je.«

»Ovšem že vím,« odpověděl větrník. »ale co je ti platno, když ji tam odtud nedostaneš?«

»A kde je?«

»Hluboko pod zemí v ohnivém zámku přikována; muž, kterého jsi odvázel z řetězů, byl král, jehož přemohla; jsa na svobodě, pustil se za ní, a když ji dohonil, vzal ji s sebou do svého ohnivého zámku a ze msty ji tam přikoval. Věř, že by se již dávno byla upekla, kdybych ji neochlazoval.«

»Ó tím trápením je jenom vinna moje neposlušnost!« naříkal ubohý princ. »Což není žádných prostředků. jak bych ji tam odtud vysvobodil?«

»Ano, jen jediný; poslechni, povím ti o něm. Ohnivý král má bystrého koně, který, kdybys i sto mil byl napřed, přece tě dohoní. Nebylo by tedy nic platno, kdybys i na nejčerstvějšího koně zasedl a nevěstu odtud unést chtěl. Král skočí na svého bystráka, zvedne se do povětří a v okamžení tě dostihne. Že by se vám pak ještě hůře vedlo, není pochybnosti. — Musíš tedy mít koně, který je rychlejší koně králova.«

»A kde takového dostanu?«

»Takového koně má jedna čarodějnice. Je však tuze zlá a mnoho lidí, kteří na ní něco žádali, o život již připravila. Nicméně můžeš se o to pokusit; donesu tě do jejího hradu a prve se ještě se slunečnickem a měsíčnickem stran tebe poradím. Zůstaň zatím u mé ženy!«

»Pojď, bratříčku, pojď! trochu se jídlem na cestu posilniš a při tom mně povíš, co dělá otec a matka,« pravila sestra a vedla Silomila do paláce.

Větrník sedl do oblačkového vozu, koně zatřásli lesklou hřívou, hrdě se vzpjali a letem pána svého odnášeli. Ještě Silomil svého celého příběhu sestře nedopověděl, a již byl větrník zase zpátky.

»S jakou jdeš?« ptal se princ dychtivě.

»S dobrou; zde máš hůlku půl zlatou, půl stříbrnou tu si schovej od nás na památku! Kdykoliv bys naší pomoci potřeboval, zastrč ji polovic do země, a my ti pomůžem. Věř a směle na nás spolehej, nedáme ti zahynout.«

Rychle vzchopil se Silomil a se sestrou rozžehnav se, vstoupil ku králi do vozu. Tři dni a tři noci jeli bez

ustání, dříve než přijeli k údolí, kde čarodějnice bydlela. Tam se spustili dolů, a král se rozloučil se švagrem. Bujní posud neunavení vranci zafrkali a již byli zase princovi s očí.

Zmužile kráčel jinoch k hradu, který stál mezi černými skalami. Místo zahrad byla okolo něho bahna a suchopary, kde ani bodlák nerostl; místo zdi byl tu černý plot, na němž kolem do kola bylo cosi nastrkáno. Ale jak se zhrozil Silomil, když přišed blíže spatřil, že jsou to samé lidské lebky! Tu se otevrou vrata, a naproti němu vyjde čarodějnice; místo vlasů se jí točily po skráních samá hádاتا, v očích jí seděli bazilišci, a když otevřela vpadlá bezzubá ústa, vykuovalo z nich hadí žihadlo; nos měla jako orličí zobák, tváře skrabacené a bradu, která jako pahrbek vyčnívala, obrostlou zrzavými vlásy. Nashrbeném těle visel šedivý rubáš, okolo něhož na místě pasu had se otáčel.

»Co zde hledáš?« ptala se sípavým hlasem Silomila.

»Chci k tobě do služby,« odpověděl, a dušička se v něm třásla, co mu asi ta ohyzda odpoví.

»Do služby, hm! zdali pak ví, jaká je u mne služba?«

»Nevím, ale myslím, že u tebe vydržím.«

»U mne trvá služba jen tři dni a tři noci; kdo však mých rozkazů nevyplní, tomu se vede jako těm, jichž lebky zde vidíš.« Při tom ukázala po strašlivém plotě kostnatým prstem, u něhož měla nehet tři coule dlouhý. »A jakou mzdu žádáš?«

»Nic jiného, než toho koníka, kterého máš schovánoho.«

»Když to vykonáš, co ti poručím, můžeš ho mít,« řekla baba, a bazilišci jí v očích radostí poskakovali, že zase jeden do tenat vběhl.

První den vedla ho do stáje, kde stálo dvanáct železných hřebců, a pravila k němu: »Ty hřebce veženeš do ohrady zde za zámek a bude-li večer jen jediný scházet, ztratíš život.« Po tom šlehla každého koně bičíkem, a tak odběhli sami do ohrady. Byla to však krutá práce pro nového sluhu; neboť se mu hřebci rozutíkali, sotva že vyšli ze vrat, a nebyl by se jich zajisté dovolal, kdyby mu švagři nebyli přispěli. Na ty si v největší úzkosti vzpomněl a hůlku honem strčil do země. V tom okamžení začalo slunce tak náramně krom ohrady pálit, že hřebci ještě rádi do chladné ohrady pospíchali. Večer, když baba pro ně přišla, divila se velice, že jsou všickni pohromadě: ale neřekla Silomilovi ani slova.

Druhý den dovedla ho zase do stáje, kde stálo čtyři a dvacet hřebců. »Ty hřebce veženeš opět do té ohrady, a bude-li večer jen jediný scházet, ztratíš život.« Tak řekla čarodějnice k princovi; potom šlehla každého bičíkem, a hřebci utíkali jako vztekli do ohrady. Ale tenkrát byl Silomil chytřejší. Aby se mu nerozutíkali, vrazil hůlku hned do země. Tu začala taková vichřice fučet, že se jí koně nemohli ubránit a museli v ohradě zůstat. Večer, když je baba všecky našla, poručila sluhovi, aby je vehnal do stáje; ale v srdci ji to náramně zlobilo. I přemýšlela, co by mu uložila na třetí den, aby mu to nebylo možná vykonati.

Večer pozdě vyšel si princ z hradu ven. Tu ho potkal měsíc a řekl jemu: »Zítra budeš mít kousek perné práce, musíš podobit dvanáct divokých krav a z toho mléka lázeň pro čarodějnici přistrojit. Poruči ti, abys prve sám se vykoupal; učiň to bez bázně! Teď jdi za hrad, a kde nej-

více záře moje svítí, tam najdeš zlatý bič, ten vykopej, dobře schovej, a když budeš mít krávy dojit, každou jím šlehní, a uvidíš, že budou stát jako beránci; až pak odtud na koníkovi pojedáš, vykoupej ho v nejbližším rybníce a potom jeď pro svou nevěstu!»

Silomil poděkoval laskavému švagrovi a šel hned pro bič. Nedaleko za zámek svítil měsíc nejjasněji na jedno místo, kde stála vysoká lípa: tam tedy počal kopati a našel opravdu zlatý bičík. I schoval jej dobře a šel spat. Časně ráno ho čarodějnice zbudila a vedla na dvůr do chléva, kde bylo dvanáct krav, které jako divoké po chlévě střečkovaly a hrozně řvaly.

»Ty krávy musíš podojit a z toho mléka pro mne lázeň udělat,« pravila baba a odešla.

Silomil vzal bič a každou krávu jím šlehl. Všecky stály hned jako beránci a nechaly se dojit. Když mléko vylil do džberu, bylo tak horké, že se div nevařilo. Potom šel pro čarodějnici; baba se zlostí celá trásla a vyběhla na dvůr, aby se přesvědčila, je-li to pravda; neboť nemyslíla, že by byl Silomil s to, aby divoké krávy udržel. Ale tam viděla, že učinil, jak mu byla přikázala. Strčila tedy prst do horkého mléka a pak řekla k princovi: »Nyní se v tom musíš vykoupat,« myslíc, že se bude bát.

»Proč bych se nekoupal? Dříve však, než do lázně vlezu, přiveď mi sem toho koníka, abych se přesvědčil, zdali ho také opravdu máš!«

Baba šla a za chvíli koně přivedla; ale byl tak umazaný a vyzáblý, že princ ani věřit nechtěl, že by ten kůň mohl býti nejrychlejší na světě. Vzal ho za uzdu, uvázal k sloupu a vlezl do lázně. Tu zavanul větrík a mléko zchladil, tak že se Silomil směle mohl koupati. Když se vykoupal, byl sedmkrát krásnější než dříve, že se i zatvrdělá duše do něho zamilovala. I pomyslíla si: »Počkej, teď já do té lázně vlezu a budu také sedmkrát krásnější, a pak si toho hochy zde nechám.« Řekla tedy Silomilovi: »Když jsi to všechno tak dobře vyvedl, vezmi si toho koníka, ale dříve odtud neodcházej, až já se vykoupám!« Když do lázně vlezla, počalo slunce tak náramně pálit, že se mléko v tu chvíli jedním klokotem vařilo, baba křičela a chtěla ven, ale nemohla pro slunce, které své

paprsky tak mocně na ni opíralo, že se zdálo, jako by proudy plamenů ze všech stran přšely. I uvařila se do pola a do pola se upekla. Ale Silomil nebyl tak hloupý, aby jí byl pomohl; jak mile do koupele vlezla, sedl na koně a úprkem z hradu uháněl.

Když přijel k nejbližšímu rybníku, slezl dolů a koně v něm vykoupal. A hle! jaká to změna — špinavý, vyžáblý kůň byl bílý jako sníh a hladký jako aksamit; hřiva a ocas byly ze samých stříbrných nitek, které se jen leskly, nohy měl jako strunky a podkůvky z ryzího zlata, ušima stříhal a hlavou pyšně házel, že mu hřiva jako stříbrné třepení kolem krku poletovala. Tu teprv Silomil s radostí na něj skočil a dolinou uháněl, až jiskry za ním sršely.

Netrvalo dlouho, a Silomil ocitl se v hradě ohnivého krále, kde svou nevěstu viděl přikovánu. Jakmile ho spatřila, prosila, aby rychle utekl, sice že ho král usmrtí; ale on vytáhnuv meč, řetěz přetal, milenkou vzal do náručí a vsednuv s ní na koně, ujížděl pryč. Král se díval právě z okna, když se mu stříbrohřívek přes cestu zakmitl: i poznal na něm prince s osvobozenou princeznou. Vztekem všecek bez sebe letí na dvůr, vsedne na svého rychlého koně a chce jich dohonit. Ale tenkrát se zmýlil! Stříbrohřívek byl již tak daleko před ním, že ho jen jako bílou holubičku bylo viděti; darmo král svého rychlouna bodal, nemohl z místa, neboť ještě k tomu všemu slunce tak pá-lilo, že se pot s něho jen lil. Ale král mu přece oddechu přátí nechtěl. Tu se najednou strhne takový víchr, že krále i s koněm do povětří vznese, jím zatočí a nazpátek k ohnivému zámku jej žene, kde ho utrmáceného bez dechu srazí. I zařekl se král, že do své smrti silné princezně škodit nechce.

Zatím stříbrohřívek donesl pána a paní až do jejich zámku. S radostí je čeleď přivítala. Ale Silomil tam nezůstal; druhý den sedl zase s milenkou na stříbrohřívka, a ten je donesl k jeho rodičům. Ubozí myslili, že je syn jejich dávno mrtev, neboť o něm nebylo ani slechu. Jaké bylo potěšení jejich, když svého jedináčka mnohem krásnějšího a s tak sličnou nevěstou zase spatřili, to si každý snadno pomyslit může. Na svatbu, kterou hlučně a stkvostně

slavili, přišli také větrník, slunečník a měsíčník se svými ženami, kterým Šilomil za jejich služby srdečně děkoval. Po svatbě jeli mladí manželé zase nazpátek do svého zámku, kde spokojeně byli živi. Stříbrohřívek se měl dobře, a ještě vnuci krále Šilomila si jeho stříbrnou hřívou rádi zahrávali a na něm jezdili.

Jak se učil Honzík latinsky.

Táto,« povídal Honzík jednoho dne, »já už nechci být tak sprostým člověkem, chci být pánem.«

»O vůli je hej, já bych si také dal říci, kdyby mně někdo velkým pánem udělal; ale víš-li pak, Honzíku, že pán musí umět latinsky?«

»I což je o latinu, já půjdu do světa a naučím se latinsky dost brzy.«

»Myslíš-li, že je to tak lehká věc, jdi a zkoušej.«

Honza si nabral do kapes hnětánek a šel do světa učit se latinsky. Nepředstavoval si svět tak příliš hrozný, protož s celou chutí kráčí přímo za nosem. Že nebyl jak živ dále než za humny, nemálo se podivil, když na první vršek vstoupil a před sebou kus krajiny viděl, kterou nemohl ani hned přehlédnout.

»Jemináčku!« zvolal a spráskl ruce, »to je veliký svět, kdy pak ho přejdu!«

Šel tedy dále do toho velkého světa, a kdykoliv nějakého pána potkal, dával pozor, co mluví; neboť myslil, že je to latinsky. Nejdříve viděl pána, který stál na záspi a někomu povídal: »Sud kulatý!« Ta dvě slova Honzík zaslechl, a hned si je desetkrát opakoval, aby je nezapomněl. Šel dál a viděl zase pána, který z okna hleděl; pod okny stál chlapec, koukal na ptáka u louže a volal: »Rys tu pije!« — »Sud kulatý — rys tu pije,« — opakoval si Honzík, jda zase dále. »Již umím pět latinských slov, a než se naděju, bude ze mne pán.« Sto kroků dále stál opět pán a ukazoval pacholkovi na káru řka: »Tu je kára!«

»Sud kulatý — rys tu pije — tu je kára,« předříká-

val si Honzík, a když to dobře uměl, poskočil radostí a pravil sám sobě: Já nevím, co ten táta měl; vždyť mi ta latina jde jako hračka, a hnedle budu umět latinsky jako česky.«

Ušel zase asi dvě stě kroků, a cesta ho vedla mimo zahradu, kde právě zahradník ryl. Tu vejde pán do zahrady a zvolá zlostně: »Ten to ryje!«

»Sud kulatý — rys tu pije — tu je kára — ten to ryje,« říkal si Honzík a kráčel dále.

Ale najednou se zastaví, přemýšlí a povídá: »Nač bych se té latiny tolik učil? Náš pan kantor neumí nic víc a je přece pánem. Kdybych si toho měl ještě více pamatovat, zapomněl bych jedno pro druhé, a mohly by semimyšlénky splést.

Po této moudré úvaze Honzík se otočil na špalíčku a utíkal domů, jak by ho štvali.

»I hledme, Honzík se už vrátil!« divil se tatík, když ho viděl do dveří vstupovat. »No, jak umíš latinsky?«

»Sud kulatý, rys tu pije,« odpověděl vážným hlasem Honzík, který si umínil, že nebude jinak mluvit než latinsky.

»Co to žvástáš, tomu aby čert rozuměl,« bručel tatík a nechal Honzu stát.

Ale mámě to nedalo, i zeptala se po chvíli: »Ale kde pak jsi, chlapče, skoro celý den chodil?«

»Tu je kára, ten to ryje,« zase na to Honza.

»Což se ti v hlavě popudilo, že tak odpovídáš?« hněvala se máti, ale Honzík začal od začátku svou latinskou písničku, a ať se ptal, kdo chtěl co chtěl, nic jiného neodpověděl než: »Sud kulatý — rys tu pije — tu je kára — ten to ryje.« A že to velmi z čerstva říkal, nepochopil nikdo, co to vlastně znamená.

»Sedláku,« povídá za několik dní máma svému muži, »tomu našemu chlapci se vzňala v hlavě fantas, blábolí a neví co; musela jsem se starého pastýře zeptat, co mu udělat. Již vím.«

»Nu, a co?«

»Radil mi, bychom mu s výšky a z nenadání studené vody na hlavu vlili, že ho fantas přejde.«

»To můžem hned zkusit: sedí venku pod stájí, všecek zamyšlen. Jdi, vezmi vědro studené vody, vylez na stáj a poklopem ji dolů na něho vlej! Uhlídáme hned, zdali to pomůže!«

Máma vzala vědro vody, vylezla na stáj a v okamžení je na zamyšleného latiňáka vyklopila. Ten vyskočil, chytl se za hlavu a křičel, co hrdlo stačilo: »Mámo, táto, pomozte, má hlava!«

Táta přišel, a jakoby o ničem nevěděl, divil se: »Kýho šlaka, co se ti stalo?«

»Seděl jsem a přeříkával latinsky: tu najednou, jakoby se nebe roztrhlo a mne zabít chtělo,« bědoval Honza.

»Jáť jsem myslil, žeš česky mluvit zapomněl, a vida, jde ti to dobře od huby,« usmál se tatík.

»Ba, vždyť jsem v leknutí na latinu zapomněl!«

»Pánbůh sám ti ji z hlavy spláchl, proto že máš být starým, poctivým Honzou, a ne panským bláznem. Pamatuj si to!«

Po těch slovích se tatík obrátil, šel k mámě a povídal: Už je uzdraven a bohdá, že mu fantas už nepřijde.«

Tatík mluvil pravdu. Od té doby Honzík rozprávěl zřetelně a nechtěl se ani již latinsky učit.

